

APREST
DOMINICALJOSEP-MARIA
Ureta

El Parlament de Catalunya va acollir divendres la trobada dels que treballen per convertir l'estadística en instrument estratègic en les pròximes dècades

Qui va salvar la balena blava

La cooperació entre estadístics i altres professions explica el progrés

S'havia acabat la guerra mundial i les potències guanyadores volien comprovar si un bé energètic d'ampli ús però amb risc de ser limitat com els olis i altres òrgans de les balenes blaves de l'antàrtic (de 20 a 30 metres de longitud) podia ser un recurs limitat. ¿Quantes balenes existien? No era una qüestió proteccionista -impensable per a l'època- sinó estratègica.

Un bé limitat requereix substitutiu, però els governs dominants van ser savis: ¿Però, quantes balenes hi ha? Aleshores se suposava que eren unes 300.000. Doncs no, eren unes 1.000. ¿Com es va passar d'una xifra a l'altra? Van aparèixer el que avui anomenem estadístics, que van idear, amb els mitjans de llavors, un sistema de càlcul -capturar balenes, anellar-les, deixar-les anar i recapturar-les- per establir la població del moment i les seves possibilitats de subsistència. Des dels anys 70, les balenes blaves s'han recuperat i són 20.000, comptades amb precisió. Als cetacs els van salvar els estadístics, abans que els ecologistes.

Guadalupe Gómez, catedràtica d'Estadística de la UPC i presidenta de la Societat Catalana d'Estadística, va escollir aquest fet, comprovable, per agrair l'acollida que el Parlament de Catalunya ha fet a l'Any Internacional de l'Estadística i els seus múltiples actes compartits. L'acte es va celebrar divendres. Potser còmoda per la convocatòria, la presidenta del Parlament, **Núria de Gispert**, va fer un reconeixement a la professionalitat dels presents explicant que el 1995, quan era consellera de Justícia del Govern de **Pujol** (tots dos catòlics) va fer prosperar la llei de parelles de fet, pionera a Espanya, gràcies a l'Idescat

▶▶ El Parlament va acollir la jornada de divendres. Els dos costats tenen cent cadires, càlcul fàcil del percentatge.

(Institut d'Estadística de Catalunya), que li va calcular amb exactitud que a Catalunya hi havia un 10% de parelles de convivència estable. El mèrit afegit va ser que la jerarquia catòlica no es va oposar a la legislació d'un fet social comprovat. Un altre efecte derivat de l'estadística eficaç: trenca tabús i prevé del que pot passar.

En la sessió de divendres passat, que va respectar el càlcul percentual i va posar 100 cadires als dos costats de la sala (en percentatge, 84% d'assistents a la dreta, 76% a l'esquerra), el ponent principal va ser un convidat d'alta acceptació en el món dels estadístics, el catedràtic de la Universitat de Lovaina (Flandes) **Geert Molenberghs**, un referent dels in-

▶▶ Geert Molenberghs, durant la seva intervenció divendres al Parlament.

vestigadors bioestadístics de tot el món.

Les seves tesis són d'allò més senzilles d'entendre: l'estadística tindrà els anys d'existència que es vulgui (com passa amb les balenes), però ara ja és una ciència absolutament imprescindible per a qualsevol branca de la recerca en benefici de la societat. No s'han de tèmper noves expressions com biometria o qualsevol que combini dues o més disciplines acadèmiques que s'estudiïn per separat. **Molenberghs** va venir a predicar la nova era de la interrelació entre tots els que es dediquen a millorar la salut amb dades.

Compartir dades entre diferents disciplines és el nou desafiament de la recerca

Va posar com a model el nou edifici de la Universitat de Stanford, anomenat BioX, on conflueixen i comparteixen despatxos els investigadors de medicina, química o biologia, amb els estadístics. **Frederic Udina** (Idescat), d'estírp catalana procedent de l'arxivística i que ara milita en el bon ús de les dades massives (*big data*) va deixar el traç del que ha passat en mig segle. L'estadística -que comparteix etimologia amb estat- va ser pensada per recaptar impostos, fins que hi va haver l'encreuament còsmic entre les matemàtiques que treballaven només amb certeses i l'estadística que buscava probabilitats que es poguessin complir. A això s'hi suma avui el nou factor de l'era digital, que amb els seus algoritmes desafia obertament l'estadística acostumada a usar només el %. Les balenes de l'Antàrtic sens dubte ho agrairan. ≡

Vegeu el vídeo d'aquesta notícia amb el mòbil o a e-periodico.cat

